

EĞİT-DER'İN İKİNCİ KURULUŞ YILDÖNÖMÜ KONUŞMASI(*)

Değerli Arkadaşlarım;

12 Eylül baskı rejiminin işkencehaneleri ve hapishanelerinden daha bir bilenmiş olarak çıkmayı başaran TÖB-DER yöneticisi arkadaşlarımız, ortak savunmalarında şöyle demişlerdi:

“Sanılmasın ki TÖB-DER kapatılınca öğretmen örgütlenmesi ve mücadelesi duracaktır. Durmadığı gibi, sendikalaşma yolundaki talepleri yükselerek yeniden doğacaktır.”

Bu bir kehanet değildi.

Çünkü 12 Mart askeri yönetimi de öteki memur sendikalarıyla birlikte TÖS'ün ve İLK-SEN'in kapatılmaları sonucunu doğuran baskı yasaları çıkarmıştı. O zaman da TÖS yöneticisi arkadaşlarımız askeri yönetimin hapishanelerinde ıstırap dolu bir yaşamdan geçmişlerdi...

Ama öğretmen hareketi hiç bir biçimde kesintiye uğramadan, TÖB-DER'le, dernek biçiminde, üstelik yükselişe de geçerek devinimini sürdürmüştü.

12 Eylül askeri rejiminin tahribatı ne denli ağır olursa olsun, kuşkusuz ki bu kez de öyle olacaktı ve bunu kestirebilmek için, kehanette bulunmaya gerek yoktu.

* Ankara, 16 Şubat 1990.

Nitekim Türkiye öğretmen hareketi, 12 Eylül askeri müdahalesiyle birlikte malvarlığı da elinden alınarak, yüz yıla yakın geçmişinde benzeri görülmemiş bir biçimde yıkıntıya, üstelik sekiz yıllık bir süre ile de kesintiye uğratılmıştı. Bu süre içinde, toplumun diğer bütün demokratik kesimleri gibi öğretmenler de darmadağın edilmişlerdi ve 12 Eylül rejimi, baskı, korku, açlık, siyasa (politika) dışında tutma (depolitizasyon) yöntemleriyle onların da üstüne bir karabasan gibi çökmüştü.

Ama Türkiye öğretmenleri, tıpkı buza kesmiş kar tabakasını delerek ışığa, aydınlığa çıkan kardelenler gibi, abece ile yola çıkarak sekiz yıllık bir aradan sonra EĞİT-DER'i kurmuşlar ve bir karabasana daha delmişlerdir. Giderek, daha bir yıl önce tek bir şubesi bulunmayan EĞİT-DER'i, 80'e yaklaşan şubeleriyle yurdumuzun dört bir bucağına kök salmış olarak, sayısı on binlere doğru yükselen öğretmen kitlesini çevresinde toplamayı başarmış olarak, bugünlere getirmişlerdir.

Çok daha önemlisi; EĞİT-DER'le, Türkiye öğretmen hareketini sendikal hareket düzeyine yükseltme yolunda bir hayli mesafe alınmıştır.

Bu aşamaya gelinmesinin gerisinde, artık torun sevgisinde yoğunlaşan doğasına rest çekercesine, ancak kendi köşesinde oturup dinlenmeye yetebilecek olan fiziksel gücüne meydan okurcasına, ailevi sorunlarını unutturcasına kendini bu savaşıma veren emekli öğretmenlerimizin bilinci, cesareti, özverisi, alinteri vardır. 12 Eylül baskı rejimince şu ya da bu biçimde işine son verilen ya da çok sevdiği mesleğinden ayrılmak zorunda bırakılan genç ve yiğit arkadaşlarımızın dinamizmi vardır. Okullarda sendikal hak istemlerini yükselten, fahri üye olarak EĞİT-DER'e, onun sendikal haklar savaşımına kan ve can veren, durmaksızın çoğalan ve sendika girişimine hazırlanan eğitim emekçilerinin, önüne geçilmez girişkenlikleri vardır: abece'ye abone olarak, abone bularak ya da başka herhangi bir biçimde maddi ve manevi katkılarda bulunarak

EĞİT-DER'e destek veren daha nice değerli arkadaşımızın, dostumuzun emeği vardır. Başta TÖB-DER'in bir kısım yöneticileri olmak üzere yaşamlarını zorunlu olarak hâlâ yurt dışında sürdüren bütün duyarlı arkadaşlarımızın katkıları vardır.

Eğitim emekçilerinin, eğitimin olduğu denli ülkemizin ve insanlığın da aydınlık geleceğine omuz veren, vermekte olan bütün bu güzel insanları, yaşlı-genç savaşçıları, huzurunuzda Yönetim Kurulumuz adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli Arkadaşlarım,

Artık herkesin bildiği gibi EĞİT-DER, Tüzüğündeki amaç maddesine göre üyelerinin mesleki ihtiyaçlarını da gidermek durumunda olduğu için öğretmen ve eğitim sorunlarına eğilmekte; eğitim işkolunda grevli, toplu sözleşmeli sendika ya da sendikal yaşam olmadıkça, bu sorunların çözümü yolunda hemen hemen hiçbir şey yapılamayacağı görüşünden kalkarak, öğretmenlerin ve tüm eğitim emekçilerinin sendikal hakları uğruna savaşım vermektedir.

Özellikle Sendikal Haklar Kurultayımızda ve Sendikal Dayanışma Kokteyli'nde çok açık bir biçimde görüldü ki EĞİT-DER'in bu savaşımı, iktidar ve muhalefet partileri, TÜRK-İŞ başta olmak üzere, tüm siyasal ve toplumsal kuruluşlar tarafından desteklenmektedir. Ayrıca Avrupa ülkeleri, uluslararası öğretmen ve işçi sendikalarının desteği de yanımızdadır.

Bu nesnel gerçekliğin oluşması ve ortaya çıkmasından bu yana eğitim işkolunda ve kamu kesiminin diğer işkollarında yükselen sendika istemleri ve ona eşlik eden sendika girişim hazırlıkları, artık yaygınlaşma sürecinde bulunuyor.

EĞİT-DER'in sendikal haklar savaşımı bu yeni dönemde sendika girişim hazırlıklarını ve girişimlerini destekleme düzeyine yükselmiş bulunuyor.

Sendikal haklar için sürüp gelen savaşımız, artık bundan böyle yeni yöntemler, daha başka ve daha etkin eylem biçimleri gerektiriyor.

Kendini yineleme durumuna düşmekten EĞİT-DER'i oldum olası sakınan Yönetim Kurulumuz, çabalarını bu yeni dönemin gereksinmelerine denk düşen etkinlikler üzerinde yoğunlaştırmış bulunmaktadır.

İlk girişim olarak, kamu kesiminin diğer işkollarındaki memurların kuruluşlarına; bu alanda yürütülen sendika girişim hazırlıklarını desteklemek üzere, bir ortaklaşa *Sendikal Dayanışma Hareketi* oluşturma önerisi götürülmüş, 20 Ocak 1990'da onlarla birlikte Ankara'da yüksek katılımı ve görkemli bir Sendikal Dayanışma Kokteyli düzenlenmiştir.

Kardeş kuruluşlarla ortak bir amaç doğrultusunda ve devlet memurlarının sendikal haklar için savaşımını destekleme kapsamında yürütülen çalışmalarımızı, ülke düzeyinde genişletme aşamasına gelinmiştir.

Yönetim Kurulumuz, *Ankara'da sendika, il ve ilçelerde ise sendika şubeleri girişim kurulları* oluşturma çabalarını desteklemeye, bunun için, bütün şubelerimizde *sendikal haklar komisyonları* oluşturulmasına, *destekleme fonu* kurulmasına, oy birliğiyle karar vermiştir. Öte yandan, Genel Merkez yöneticilerinden, hukukçulardan, bilim insanı ve sendika uzmanlarından oluşan ekiplerle, bütün şubelerimizi kapsayacak bir biçimde bir genel sendikal eğitim ve savaşım programı hazırlanmıştır.

Durumları sendika girişiminde bulunmaya elveren öğretmen ve diğer eğitim emekçisi arkadaşlarımız için, var olan olanakların özeti şöyledir:

İç hukukumuzda sendika hakkını yasaklayan ve de tanıyan hiç bir yasal düzenleme yoktur. Eğitim emekçileri dahil, tüm devlet memurları bu açıdan, sendika kurup kurmamakta serbesttirler. TBMM'ce onaylandığı için iç hukukumuzun bir parçası durumunda bulunan; Anayasa'ya

aykırılık iddiasında bulunulamayacağı, kendisiyle çelişen iç hukuk mevzuatını geçersiz kılacağı için de üstelik iç hukukumuzu oluşturan yasalardan daha üstün sayılması gereken Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve 98 sayılı ILO Sözleşmesi açısından ise, gerek sendika hakkı ve gerekse toplu sözleşme hakkı, hatta askerleri ve polisleri de kapsayacak bir biçimde, üst düzeydekiler dışındaki tüm devlet memurları için, bir "hak" olarak vardır.

Eğitim işkolundaki sendika girişimcilerini destekleme görevini yerine getirebilmek üzere EĞİT-DER, yoğun bir çalışma sürecine girmiş bulunmaktadır ve ayrıca diğer kardeş kuruluşların, kamuoyunu oluşturan çeşitli kesimlerin desteğini ve dayanışmasını sağlama yolunda da yoğun bir çalışma içindedir.

Öğretmenlerin ve tümüyle memurların sendikal hakları için yürütülegelen savaşıma, siyasal ve toplumsal kuruluşların hiçbirinden bugüne değin karşı çıkan olmamıştır. Tam tersine, iktidarı ve muhalefetiyle tüm partiler, TÜRK-İŞ dahil bir çok sendika, memurların sendikal haklarından yana olduklarını, bu yoldaki çabaların başarıya ulaşmasını dilediklerini her vesile ile vurgulamışlardır ve bu konuda, EĞİT-DER'in elinde onların imzalarını taşıyan özel belgeler de vardır.

Artık iş, sendika girişiminde bulunmaya hazırlanan meslektaşlarımızın bu durumu değerlendirmelerine, yönetimin olası kimi yersiz engellemelerini de düşünerek çalışmalarını hızlandırmalarına kalmaktadır.

Değerli Arkadaşlarım,

Gördüğünüz gibi EĞİT-DER, Türkiye öğretmen hareketini sendikal bir hareket niteliğine dönüştürme işlevini, kendi dışındaki sendika girişim çalışmalarını destekleme çabalarıyla da yerine getirme uğraşındadır. Bu yoldaki savaşımı başarıya ulaştığında ve uzak olmayan bir gelecekte

eğitim işkolunda sendikal yaşam başladığında, EğİT-DER'in tarihsel grevi tamamlanmış olacak, "sendikaya geçiş örgütü" kimliğiyle varlığı son bulacaktır.

Türkiye öğretmen hareketini bu hedefe ulaştırmak için, yurdun dört bucağında şimdi daha da dişini tırnağına takarak çalışmaya koyulan bütün arkadaşlarımızı, Yönetim Kurulumuz adına huzurunuzda bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

Sevgili Arkadaşlarım,

Başta da değindiğim gibi, EğİT-DER'in sendikal haklar savaşını, öğretmenleri ve tüm eğitim emekçilerini bir ateşten gömlek haline getirilen bu yaşam koşullarından ve özlük hakları keşmekeşinden kurtarmak için olduğu gibi, ölkemizi Türk-İslam sentezi temelinde belirlenen, bilimsel ve teknik gelişmelerle, anadili ilkesiyle ve pedagoji biliminin diğer bütün gerekleriyle çelişen, şovenist, antilaik, antidemokratik eğitim düzeninden kurtarmak içindir de. Öğrencilerimizi ve onların ana-babalarını, bu düzenin kurbanları durumunda olmaktan kurtarmak içindir de.

Herkesin her gün tanık olduğu üzere EğİT-DER, bu savaşını yalnızca sendikal haklar çerçevesinde ve dolaylı olarak yapıyor değildir.

Basında yer alan ve almayan eğitim sorunları üzerinde ne düşündüğünü, nasıl bir tavır aldığını her vesile ile doğrudan dile getirmektedir EğİT-DER. Onun, öğretmen ve eğitim sorunlarının çözümü için kendi ilkeleri temelinde; ve başkalarının da kendi ilkelerine bağlı kalma hakkına saygılı olarak, başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere her kurum ve kuruluşla, herkesle diyalogdan yana olduğu da bilinmektedir. Ayrıca EğİT-DER, kendi çalışma programında öngörülen EğİTİM KURULTAYI'nın hazırlıklarına başlanmasını da gündemine almak üzere dir.

Değerli Arkadaşlarım,

EĞİT-DER'in kendi amaçları temelinde yürüttüğü savaşım, aynı zamanda bir demokrasi, bir insan hakları savaşımıdır.

Demokrasi savaşımıdır. Çünkü sadece sendikal haklar için savaşım bile nasıl ki insan hakları savaşımı ise, aynı zamanda demokrasi savaşımıdır da. Ve eğer bir ülkede sendikal haklar tam olarak ve herkes tarafından özgürce kullanılabiliyorsa orada demokrasi vardır.

Diğer birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi Federal Almanya'da da polislere bile sendika hakkı tanınmıştır. Bugün Federal Almanya'da 236 bin polisten 162 bini sendikalıdır ve Federal Almanya Ulusal Polis Sendikası'nın üyesidir (Bu sendika 1951'de kurulmuş). Bir söyleşimizde sorduğumuz sorulara yanıtları abece'nin Mart Sayısı'nda yayımlanacak olan bu Sendika'nın Genel Başkanı Sn. Herman Lutz'a, Türkiye'de eğitim emekçilerine sendika hakkı için savaşım verdiğimizizi, böylelikle aynı zamanda demokrasi savaşımı da vermekte olduğumuzu anlatmıştım.

Hıristiyan Demokrat Parti üyesi olan, aynı zamanda, geçtiğimiz yıl Arabistanlı işçilerden birinin Stuttgart'da bir polisi öldürmesi üzerine kabaran yabancı düşmanlığına karşı kararlı bir mücadele yürüttüğü için kendisine Theodar Meuss Madalyası verilmiş bulunan, 510 bin üyeli Avrupa Ülkeleri Polis Sendikaları Birliği'nin de Genel Başkanlığı'nı yapmakta olan Sayın Herman Lutz yanıt olarak bana şunları söyledi: *"Eğitim emekçilerine ve polislerin, askerlerin dışındaki tüm devlet memurlarına sendika hakkının tanınmasını sağlamış olsanız bile, 'ülkemizde demokrasi var' diyemezsiniz. Çünkü onların yanı sıra polislerin ve askerlerin de sendikal haklara sahip olmasıyla ki, ancak o zamandır ki ülkenizde demokrasi var sayılabilir."*

Görüldüğü gibi, kendimizi onlardan saydığımız uygar ülkelerde, eğitim emekçilerini, polis ve asker dışındaki devlet memurlarını kapsayan bir

sendikal haklar savaşını, demokrasi için yeterli sayılmıyor. Bunun içindir ki sendikal haklar savaşımız, yurdumuzun polislerine ve askerlerine de sendikal haklar yolunu açabilmelidir, açacaktır.

Evet, EĞİT-DER'in savaşını aynı zamanda bir insan hakları savaşıdır.

Çünkü EĞİT-DER'in uğruna savaşım verdiği eğitim hakkı, ekonomik ve sosyal haklar için sendika hakkının her biri, bir insan hakkıdır.

EĞİT-DER, eğitim emekçilerine ve tüm memurlara siyasal partilere üyelik hakkının tanınmasını isterken de bir insan hakkı savaşını veriyor olmaktadır.

Ve yine EĞİT-DER, eğitimin nesnesi insan olduğu içindir ki, insanı eğitmek, biçimlendirmek yalnız eğitimcilerin asıl görevi olduğu içindir ki, onların örgütü olarak; insanın, insan haklarının söz konusu olduğu her yerde vardır. 68 kömür işçisinin yaşamına mal olan Yeniçelttek faciasında vardır. Saçlarını laik Türkiye Cumhuriyeti için ve ona layık bir hukuk devleti uğruna ağartmış olan değerli bilim insanı, öğretmen örgütçülüğünün düşün emekçisi Muammer Aksoy'un ve daha nicelerinin kurşunlanması olaylarında vardır. Cezaevlerindeki açlık grevlerinde, üniversite gençliğinin örgütlenme hak ve özgürlüklerine yönelik baskılarda vardır. Ve EĞİT-DER, insan haklarına yönelik her türden saldırıyı göğüslemede bundan böyle de öteki demokrasi güçlerinin arasında var olacaktır. Buradaki yerini daha da güçlendirecektir.

Değerli Arkadaşlarım;

Dünyada soğuk savaş döneminin büyük ölçüde aşılması, Türkiye'de ise 12 Eylül baskı rejiminin özünde hâlâ sürüyor olması sonucunda birlik ve bütünlüğümüzü güçlendirmemiz hem kolaylaşmıştır ve hem de bir zorunluluk olma durumunu korumaktadır. Bu görevi yerine getirirken hepimizin, diyalog yollarını açık tutmayı dikkate almayan eski davranış kalıplarından kendimizi sakınmaya giderek artan bir duyarlılıkla çalışıyor olmamız, gerçekten son derece sevindiricidir.

Sözlerimi bitirirken, bu çabanın, hızlanan sendika girişim sürecine eşlik eden destekleme çalışmalarımız boyunca daha bir yaşamsal önemi olduğunu özellikle vurguluyor; ayrımsız bütün arkadaşlarımızın, örgütsel disipline uymanın, birbirimizle olan ilişkilerde daima uygarca, öğretmence davranmanın gereklerine titizlikle uyacaklarına, böylelikle, birlik ve bütünlüğümüzü her geçen gün biraz daha güçlendireceklerine olan güven duygularıyla, Yönetim Kurulumuz adına saygılar sunuyorum; *“EĞİT-DER'in 2'nci kuruluş yıldönümü hepimize kutlu olsun”* diyorum.

abece, Mart 1990.